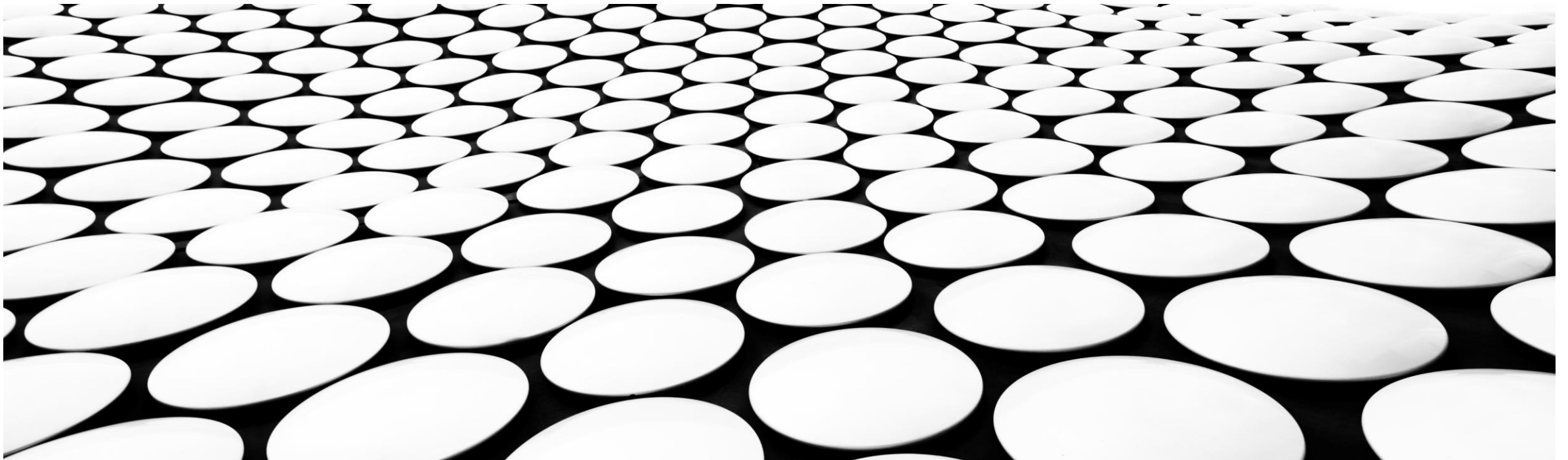

ДЕСЕТ ГОДИНИ ПРОУЧВАНИЯ НА ИОО-СОФИЯ ЗА РЕЧТА НА ОМРАЗАТА

БОЯН ЗАХАРИЕВ, ИНСТИТУТ ОТВОРЕНО ОБЩЕСТВО - СОФИЯ

ВРЕМЕНА ЛИНИЯ НА ОСНОВНИ ОБЩЕСТВЕНО-ПОЛИТИЧЕСКИ СЪБИТИЯ И ПРОЦЕСИ, ВЗАИМОДЕЙСТВАЩИ С РЕЧТА НА ОМРАЗАТА

Начало на проучванията на ИОО-София. Относително ниски нива на речта на омразата на фона на развитието през следващите 10 години. Начало на засилени атаки срещу бежанци и имигранти. Усилване на анти-ромската риторика и силно политическо представителство на политически партии с изразено анти-ромско говорене и идеология, основана на отхвърляне и наказване на малцинствата.

2013 г.

2016 г.

2023 г.

Максимално високи нива на речта на омразата според проучванията на ИОО-София. Националистически партии с анти-малцинствена реторика в правителството. Начало на засилена кампания срещу политики за закрила на детето, подкрепяни от ЕС. Начало на анти-ЛГБТИ кампания, която кулминира в признаването на Истанбулската конвенция за неконституционна. Изследователи и наблюдатели вече отбелязват започващото засилване на анти-ЛГБТ риториката в публичното пространство.

Последно проучване на речта на омразата на ИОО-София. Връщане към нивата на език на омразата от 2013 г. Речта на омразата спрямо ромите е регистрирана от по-малко хора и по-рядко. Речта на омразата спрямо ЛГБТИ хората е регистрирана от повече хора и по-често. Епидемията от Ковид-19 е предизвикала вълна от дезинформация и конспиративни теории. Войната в Украйна е изострила противопоставянето в общественото, но не по линията на етнически разделения, а на база на про-западна и анти-западна ориентация. Борбата за правата на ЛГБТИ хората се представя като свидетелство за морален упадък.

ПРОИЗВОДСТВО, РАЗПРОСТРАНЕНИЕ И ПОТРЕБЛЕНИЕ НА РЕЧТА НА ОМРАЗАТА

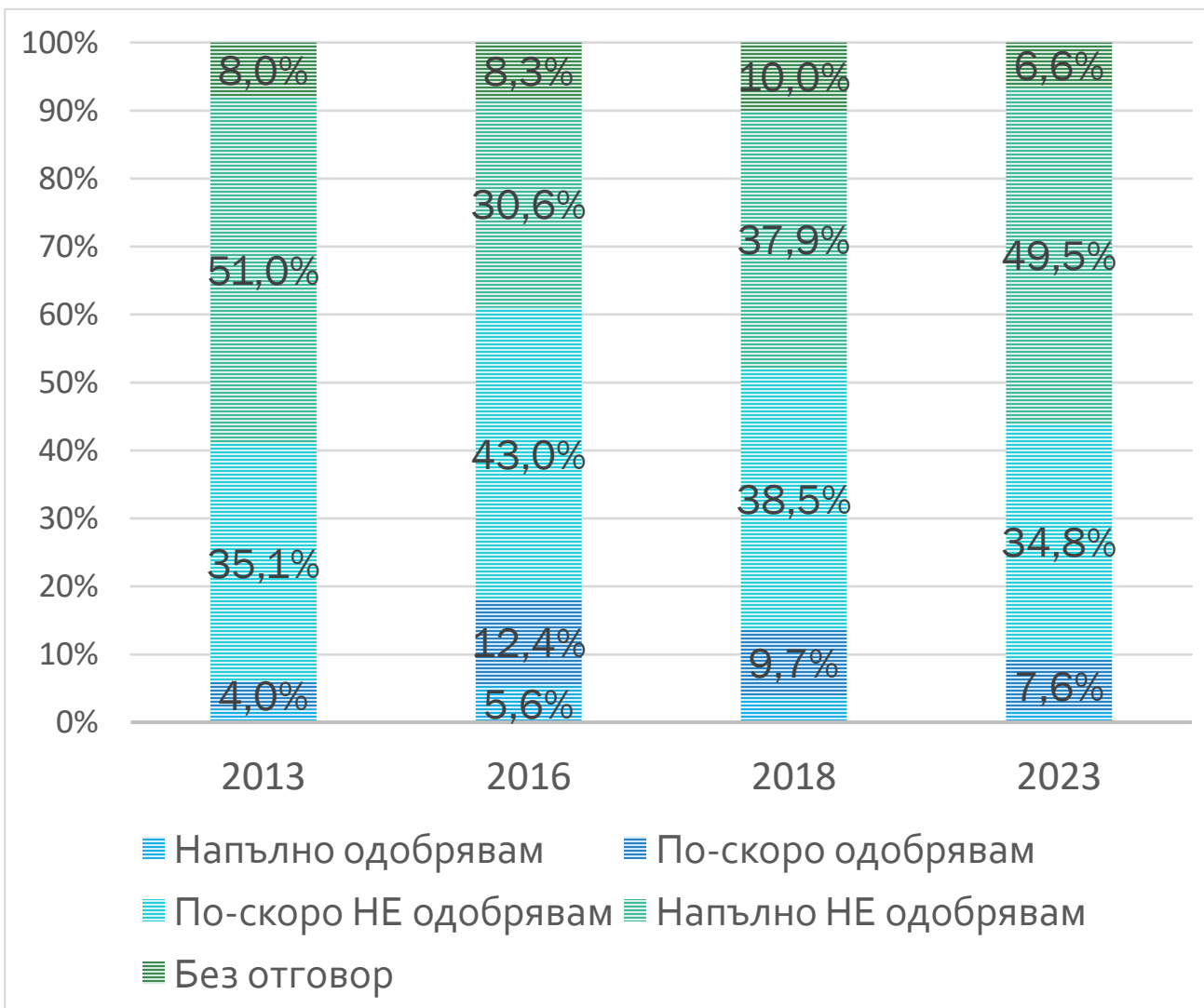

ОСНОВНИ ТОПОСИ (ТЕМАТИЧНИ ОБЛАСТИ) НА ОМРАЗАТА И ПРЕДРАЗСЪДЪЦИТЕ КЪМ НЯКОИ ГРУПИ В БЪЛГАРИЯ

	Роми	Турци	Имигранти	ЛГБТИ
Престъпление	0		0	
Агресия	0		0	
Нарушени правила	0			0
Морален упрек	0			0
Развращаване				0
Разрушаване на ценности				0
Размножаване/прииждане	0		0	
Чуждост/несъвместимост	0	0	0	
Привилигираност	0			
Социално бреме	0		0	
Вина	0	0		

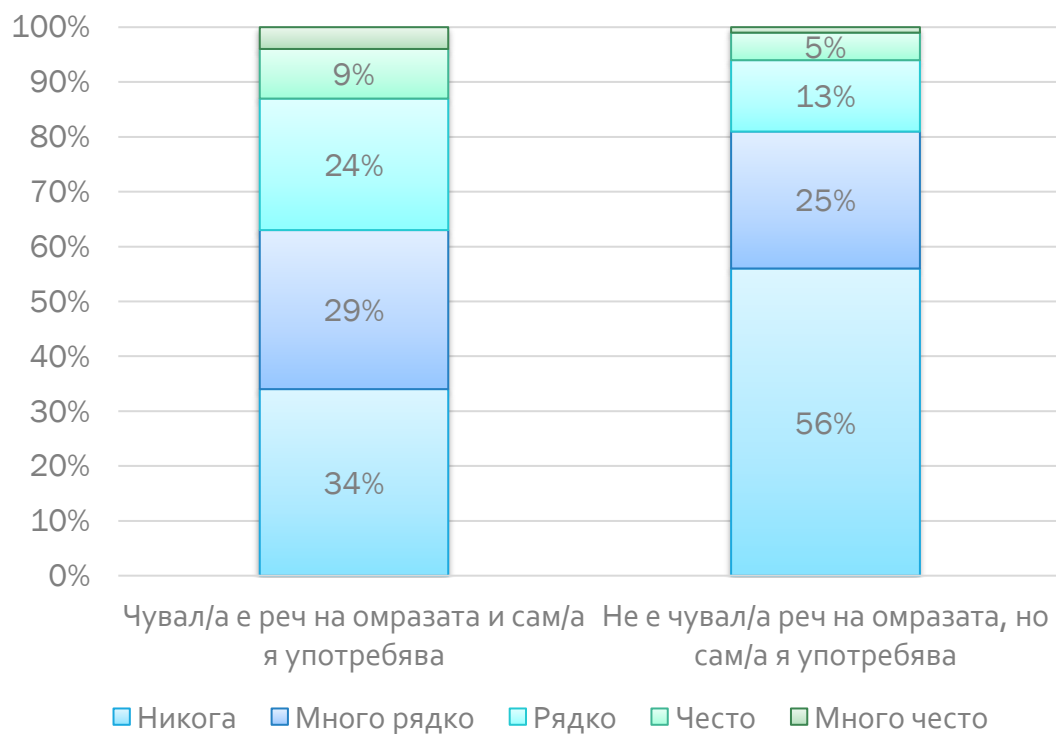
- Омразата и предразсъдъците към ромите са най-многоаспектърни, което ги прави вероятно много устойчиви.
- Омразата и предразсъдъците към ЛГБТИ хората значително се отличават в тематичен и идеологически план от омразата и предразсъдъците към етнически малцинства и чужденци.
- Омразата и предразсъдъците към ромите и ЛГБТИ съдържат силен компонент на морален упрек и обвинение в нарушаване на установени обществени норми. Това ги прави особено опасни, тъй като тези обвинения, заедно с вменяването на групова и историческа вина, могат да бъдат идеологическа предпоставка за оправдаване на сериозни нарушения на човешките права и престъпления.

ЗАЯВЕНО НЕ/ОДОБРЕНИЕ ЗА РЕЧТА НА ОМРАЗАТА

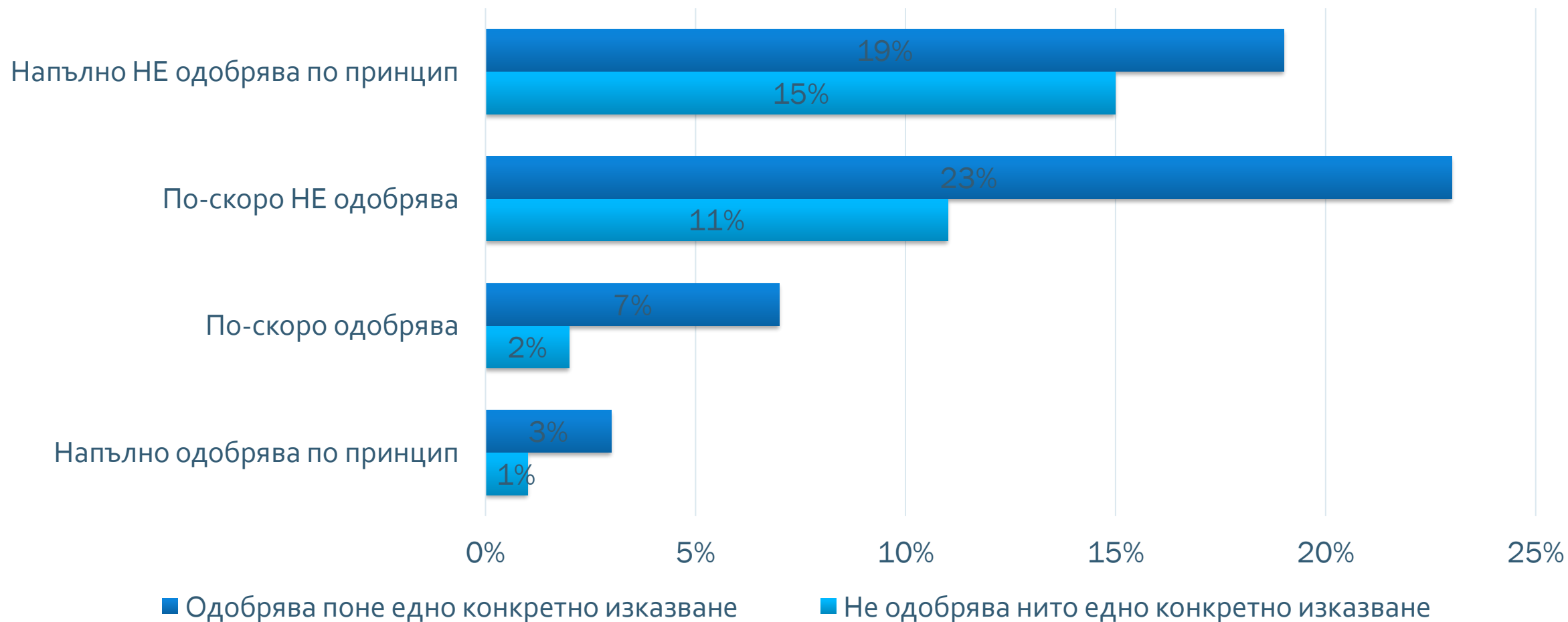
- Заявеното неодобрение за речта на омразата е много високо през целия наблюдаван период НО...
- Много от заявяващите неодобрение за речта на омразата признават, че самите те я използват.
- Трябва да сме много внимателни какво различни групи в обществото смятат за реч на омразата.

ПОТРЕБИТЕЛИТЕ НА РЕЧТА НА ОМРАЗА СА ПОНЯКОГА И РАЗПРОСТРАНИТЕЛИ ИЛИ ПРОИЗВОДИТЕЛИ

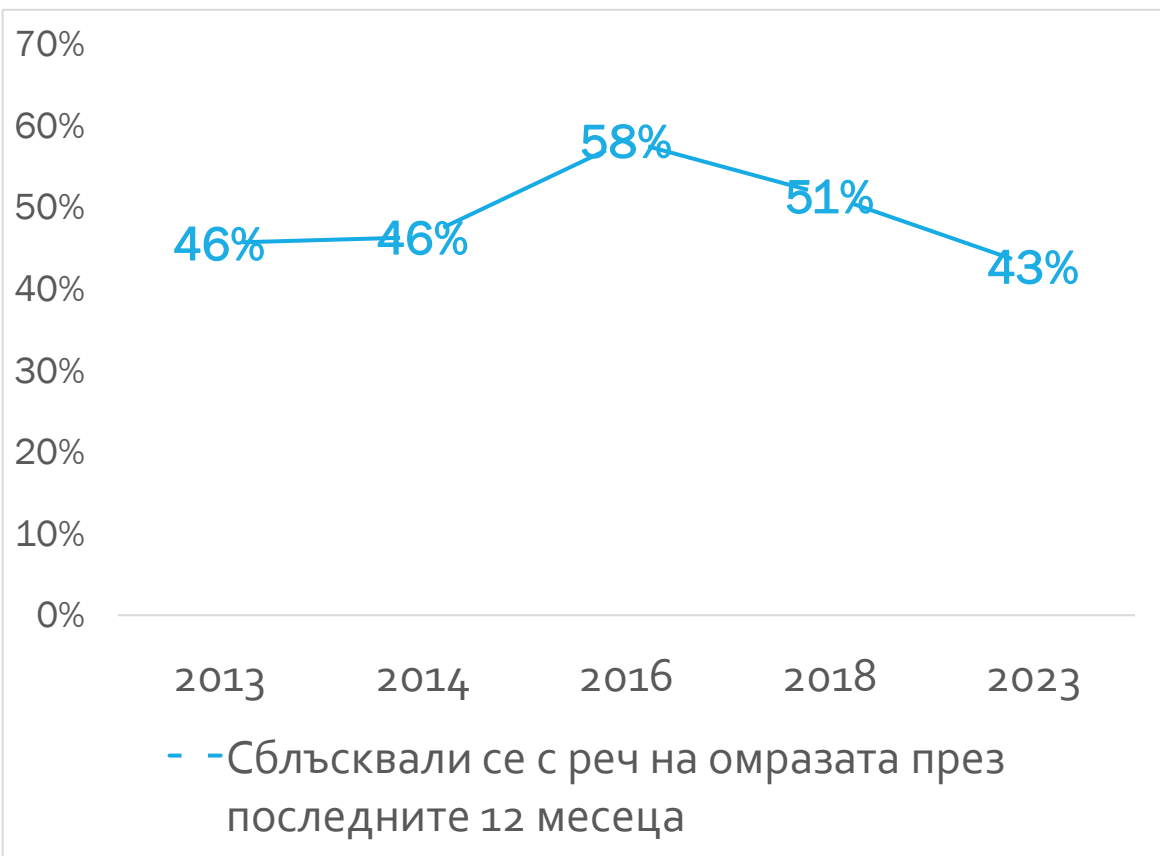
- Съществена част от потребителите на речта на омразата понякога сами я използват и разпространяват.
- Анкетираните не изпитват сериозни задръжки да признаят, че си служат с реч на омразата. Не бива да изключваме, че я използват по-често, отколкото признават.

НЕОДОБРЕНИЕТО ЗА РЕЧТА НА ОМРАЗАТА ПО ПРИНЦИП НЕ ОЗНАЧАВА НЕОДОБРЕНИЕ ЗА РЕЧТА НА ОМРАЗАТА СПРЯМО КОНКРЕТНИ ГРУПИ

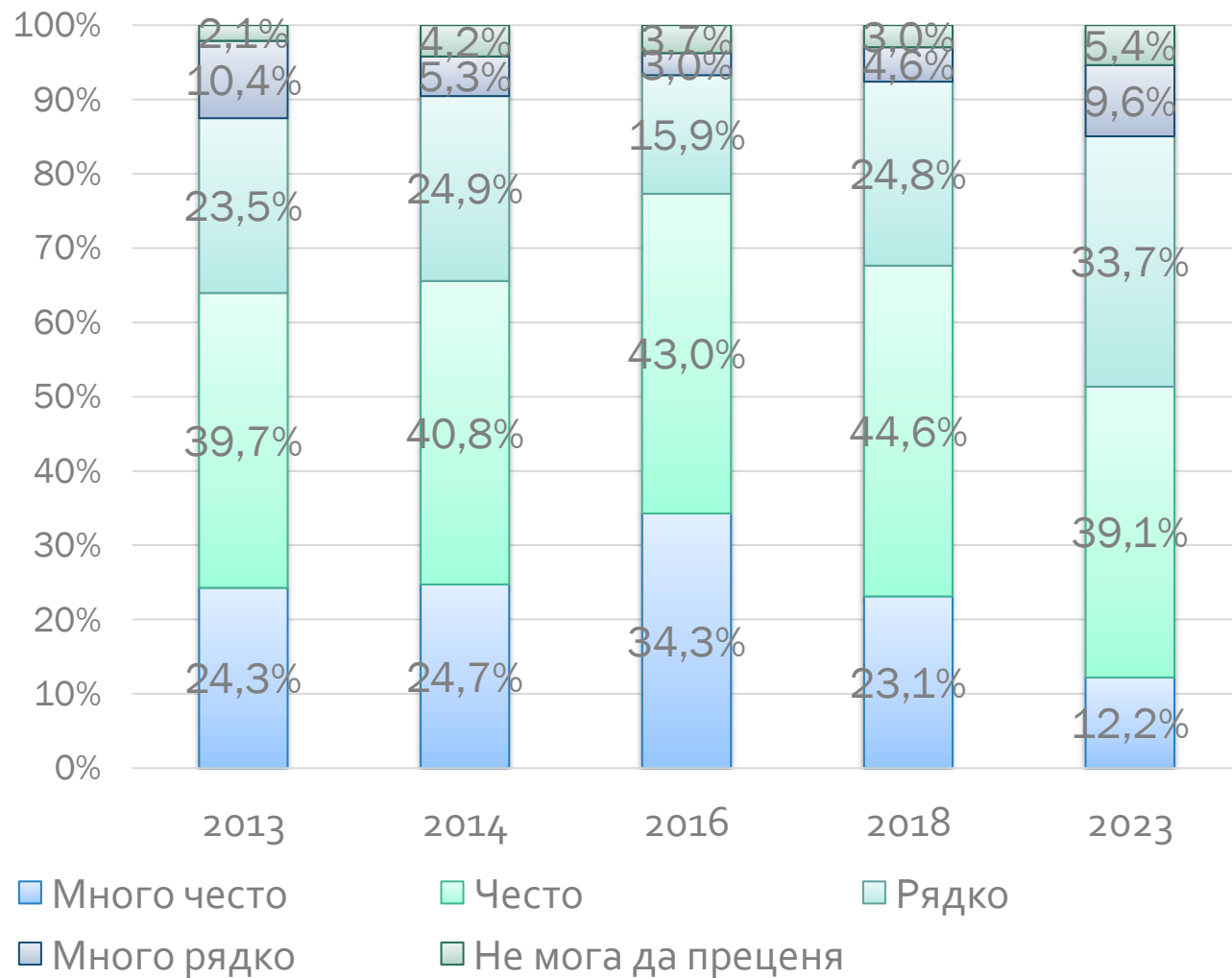

Данни на ИОО-София за 2018 г.

ВЪЗПРИЕМАНЕ (ЧУВАНЕ, ПРОЧИТАНЕ) НА ВРАЖДЕБНИ ИЗКАЗВАНИЯ ПРЕЗ 12-ТЕ ПРЕДХОДНИ МЕСЕЦА

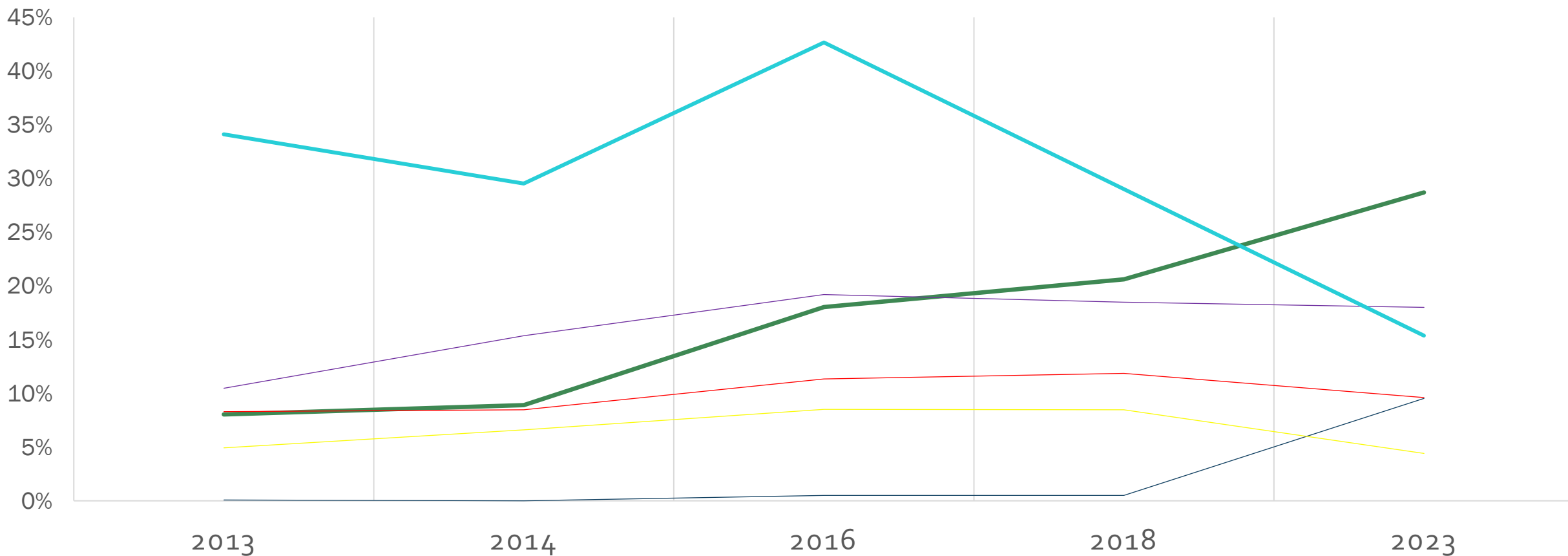
Данни на ИОО-София за периода 2013-2023 г.

Данни на ИОО-София за 2023 г.

КЪДЕ ХОРАТА СЕ СБЛЪСКВАТ С ЕЗИКА НА ОМРАЗАТА?

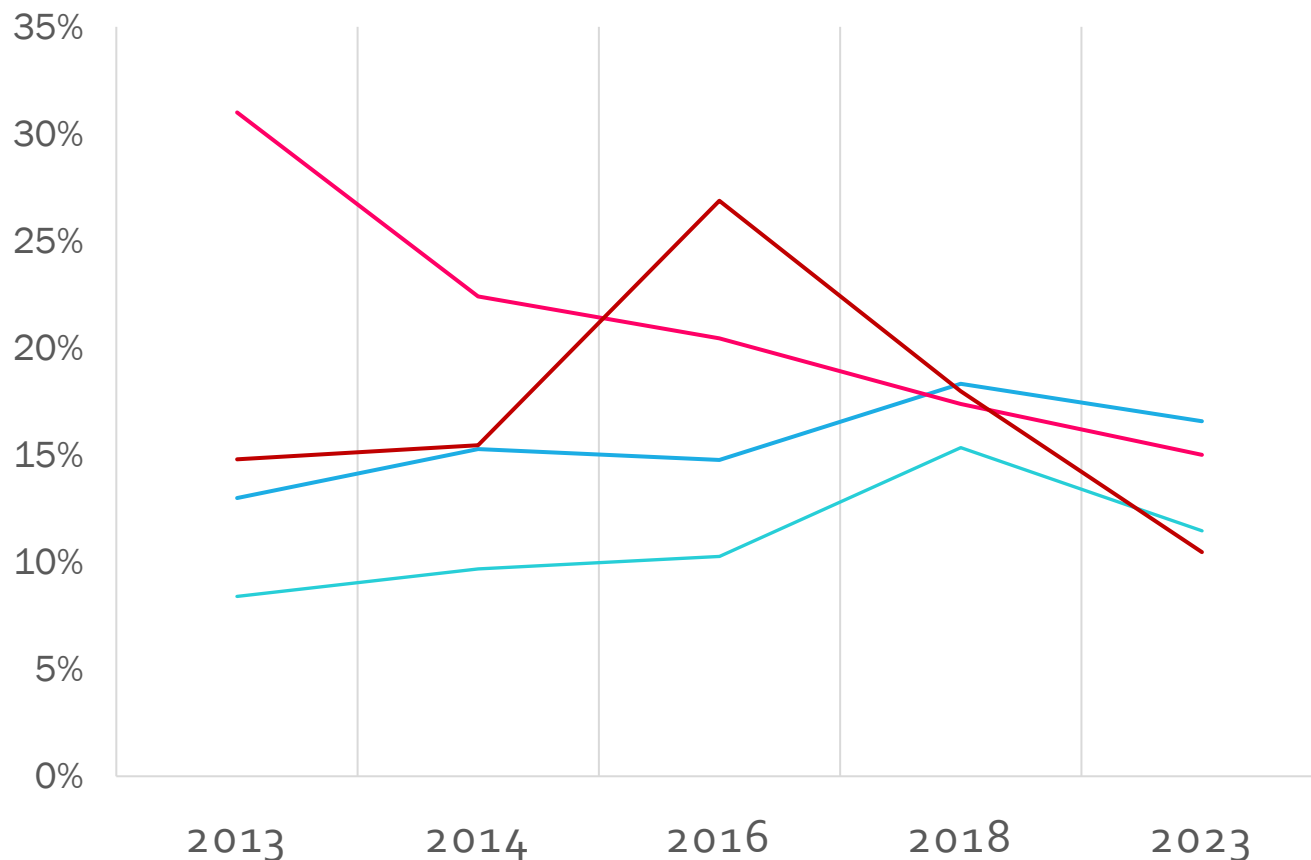
- В интернет
- По телевизията
- В семейна среда/ приятелски кръг
- На обществени места
- В обществения транспорт
- На работното място

Данни на ИОО-София за периода 2013-2023 г.

ОТ КОГО ХОРАТА ЧУВАТ ЕЗИКА НА ОМРАЗАТА?

— Ваши роднини и приятели — Политици
— Ваши колеги — Журналисти

- Тенденция към намаляване на употребата на речта на омразата от страна на политици, която хората регистрират.
- Вероятно има и низходяща тенденция в регистрираната реч на омразата от страна на журналисти.
- Размиват се (заличават се?) границите между лично и обществено пространство, вероятно под влияние на социалните медии, които се превръщат в хибридно лично-обществено пространство, в което се произвежда и реч на омразата.

ОСНОВНИ ИЗВОДИ

- Речта на омразата се влияе от обществено политическите събития, от политическото говорене и от медийната активност, включително в социалните медии.
- Употребата на речта на омразата към различни групи се променя с течение на времето и през някои години бележи значителна динамика, но като цяло ситуацията за период от 10 години се е променила слабо.
- Речта на омразата представлява само върха на айсберга (и често не най-опасната му част) от омраза и предразсъдъци, който има много по-дълбока психологическа и идеологическа съставяща.
- Интензивността на омразата и предразсъдъците и интензивността на речта на омразата не бива да се приравняват, макар че са свързани.
- Приблизително от средата на второто десетилетие на 21-ви век започва усилване на речта на омразата към ЛГБТИ хората. Наблюдава се и тенденция за намаляване на речта на омразата към етническите малцинства, живеещи в страната – роми и турци. Не може обаче да става дума за „пренасяне“ на омраза от ромите към ЛГБТИ, както настояват някои изследователи. Данните на ИОО-София показват, че тези видове омраза по-скоро се допълват и имат различни топоси.
- Наблюдава се ясно изместване на фокуса към хибридно лично-обществено пространство на социалните медии, в които всеки лесно се превръща в „журналист“, а границите между потребление, разпространение и производство (вкл. на реч на омразата) са размити.